

Briuselis, 2019 m. kovo 25 d.
(OR. en)

7672/1/19
REV 1

AGRI 159
ENV 313
CLIMA 84
ONU 31

PRANEŠIMAS

nuo: Pirmininkaujančios valstybės narės

kam: Tarybai

Komisijos dok. Nr.: 15011/18

Dalykas: Švari mūsų visų planeta. Strateginė klestinčios, modernios ir konkurencingos neutralizuoto poveikio klimatui Europos ekonomikos ateities vizija. Žemės ūkio aspektai
– *Pasikeitimas nuomonėmis*

1. 2018 m. lapkričio 28 d. Komisija priėmė komunikatą „Švari mūsų visų planeta. Strateginė klestinčios, modernios ir konkurencingos neutralizuoto poveikio klimatui Europos ekonomikos ateities vizija“.
2. Komunikatas Tarybai buvo pristatytas 2018 m. gruodžio 19 d. (energetika) ir 2018 m. gruodžio 20 d. (aplinka) posėdžiuose. Politiniai debatai Taryboje įvyko 2019 m. vasario 18 d. (konkurencingumas), 2019 m. kovo 4 d. (energetika) ir 2019 m. kovo 5 d. (aplinka) posėdžiuose. Europos Vadovų Taryba aptarė klimato kaitos klausimą 2019 m. kovo 21–22 d. susitikime¹.

¹ Dok. 1/19.

3. Nuo 2019 m. sausio mėn. komunikatas ir kartu pateikta išsami analizė svarstomi Aplinkos darbo grupėje. Horizontaliųjų žemės ūkio klausimų darbo grupės (BŽŪP reforma) atstovai buvo pakviesti dalyvauti 2019 m. vasario 5 d. Aplinkos darbo grupės posėdyje, kuriame Komisija pristatė su žemės ūkiu susijusius komunikato ir išsamios analizės aspektus.
 4. Pirmininkaujanti valstybė narė nori surengti visų susijusių sudėčių Tarybos debatus dėl atitinkamų jų politikos sričių indėlio į bendrą viziją.
 5. Rengiantis 2019 m. balandžio 15 d. Žemės ūkio ir žuvininkystės tarybos posėdyje įvyksiančiam ministrų pasikeitimui nuomonėmis, pirmininkaujanti valstybė narė parengė šio pranešimo priede pateikiamą informacinį dokumentą ir klausimą.
-

**Švari mūsų visų planeta. Strateginė neutralaus poveikio klimatui ekonomikos ateities vizija.
Žemės ūkio aspektai**

Pirmininkaujančios valstybės narės dokumentas ir klausimas ministrams

1. Žemės ūkis gali atlikti svarbų vaidmenį ES pereinant prie neutralaus išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų (ŠESD) poveikio ekonomikos. Komunikate pripažįstamas esminis žemės ūkio vaidmuo, nes jam tenka daugiau kaip 10 % ES išmetamo ŠESD kiekio. Be to, žemės ūkis kartu su miškų ūkiu taip pat atlieka anglies dioksido absorbento vaidmenį. 2014 m. spalio mėn. Europos Vadovų Taryba padarė išvadą, kad turėtų būti pripažinti daugialypiai žemės ūkio bei žemės naudojimo sektoriaus tikslai, kurie pasižymi mažesniu klimato kaitos švelninimo potencialu, ir poreikis užtikrinti ES aprūpinimo maistu ir kovos su klimato kaita tikslų darną. Dabartinė bendra žemės ūkio politika (BŽŪP) jau prisideda siekiant klimato tikslų, o pasiūlymuose dėl būsimos BŽŪP nustatytas dar platesnis užmojis šiuo atžvilgiu. Perėjimu prie neutralaus poveikio klimatui ekonomikos numatomi pokyčiai žemės ūkio sektoriuje, kurie suteiks ES galimybę užtikrinti aprūpinimą maistu kartu prisidedant prie to, kad būtų pasiekti klimato tikslai.
2. ES visuomet pirmavo šalinant klimato kaitos priežastis ir siekia užtikrinti Paryžiaus susitarimu numatytą darnų visuotinį atsaką į šį iššūkį. Šiuo tikslu 2017 m. birželio mėn. Europos Vadovų Taryba dar kartą ryžtingai patvirtino ES ir jos valstybių narių įsipareigojimą įgyvendinti Paryžiaus susitarimo tikslus, o 2018 m. kovo mėn. paprašė Europos Komisijos ne vėliau kaip 2019 m. pirmą ketvirtį pateikti pasiūlymą dėl ilgalaikės ES išmetamo ŠESD kiekio mažinimo strategijos, vadovaujantis Paryžiaus susitarimu ir atsižvelgiant į nacionalinius planus.

3. 2018 m. lapkričio 28 d. Komisija priėmė komunikatą „Švari mūsų visų planeta. Strateginė klestinčios, modernios ir konkurencingos neutralizuoto poveikio klimatui Europos ekonomikos ateities vizija“². Komunikate pateikiama vizija, kaip ES galėtų ilguoju laikotarpiu prisidėti, kad būtų pasiekti Paryžiaus susitarimo tikslai. Komunikato tikslas – pradėti plačius debatus dėl to, kaip Europa turėtų rengtis pasitikti 2050 m., į kuriuos bus įtraukti Europos politikos formuotojai ir piliečiai.

Remdamasi tuo, ES turėtų galėti ne vėliau kaip 2020 m. priimti savo ilgalaikę strategiją ir pateikti ją Jungtinių Tautų bendrosios klimato kaitos konvencijos (JTBBKK) šalių konferencijai, kaip reikalaujama pagal Paryžiaus susitarimą.

4. Komunikate akcentuojama, kad norint užtikrinti perėjimą prie neutralizuoto ŠESD poveikio ekonomikos visuose ekonomikos sektoriuose, įskaitant žemės ūkį, reikalingi pokyčiai. Dokumente nurodyta, kad šis perėjimas turėtų būti socialiai teisingas tiek piliečių, tiek regionų atžvilgiu, padidinti konkurencingumą ir užtikrinti tvarų ekonomikos augimą ir darbo vietų kūrimą.
5. Komunikate pateikti aštuoni ES skirti scenarijai, pagal kuriuos išmetamas ŠESD kiekis iki 2050 m. būtų sumažintas nuo -80 % (palyginti su 1990 m. lygiu) iki išmetamo ŠESD kiekio neutralizavimo. Pabrėžiama, kad žemės ūkio ir miškininkystės sektoriai yra unikalūs, nes jie taip pat gali šalinti CO₂ iš atmosferos. Šiuo metu ES pašalinami metiniai kiekiai yra dideli – grynasis absorbuojamas kiekis sudaro apie 300 mln. tonų CO₂. Tačiau jis nėra pakankamas, kad kompensuotų likusį išmetamųjų teršalų kiekį, todėl reikia imtis papildomų priemonių, stiprinančių mūsų žemės vaidmenį. Taigi reikia papildomai ištirti, kaip tvariai tiekti biomasę tuo pat metu stiprinant mūsų natūraliuosius absorbentus ir kaip derinti biomasės tiekimą ir anglies dioksido surinkimą ir saugojimą (CCS), kad abu šie būdai padėtų pašalinti daugiau išmetamųjų teršalų. Komunikate siūloma, kad norint užtikrinti ŠESD poveikio neutralizavimą reikės kuo labiau padidinti technologijų ir žiedinės ekonomikos sprendimų potencialą, plačiu mastu naudoti žemės natūralius anglies dioksido absorbentus, be kita ko, žemės ūkio ir miškininkystės sektoriuose.

² Dok. 15011/18.

6. Neutralizuoto ŠESD poveikio ekonomikos kūrimo galimybei užtikrinti komunikate apibūdinami septyni elementai, vienas iš kurių yra akivaizdžiai labiau susijęs su žemės ūkiu negu kiti: visapusiškai išnaudoti bioekonomikos privalumus ir sukurti svarbiausius anglies dioksido absorbentus. Kalbant apie šį elementą, nurodoma, kad didėjant gyventojų skaičiui, ES žemės ūkis ir miškininkystė turės užtikrinti pakankamą maisto, pašarų bei pluošto kiekį. Vykdamą gamybą žemės ūkio srityje išmetamą kitų nei CO₂ ŠESD kiekį galima sumažinti taikant veiksmingus ir tvarius gamybos metodus. Skaitmeninimas ir pažangiosios technologijos yra tiksliojo ūkininkavimo pagrindas. Vis svarbesnis vaidmuo tenka inovacijoms, jos padeda didinti našumą. Anglies sankaupas žemės ūkio paskirties dirvožemyje galima padidinti, pavyzdžiui, neįdirbant žemės ir naudojant antsėlius. Labai svarbu išlaikyti ir toliau didinti miškų, dirvožemio ir žemės ūkio paskirties žemės natūralų absorbentą.

Kitas elementas – konkurencinga ES pramonė ir žiedinė ekonomika kaip pagrindiniai veiksniai, padedantys mažinti išmetamą ŠESD kiekį – reiškia išteklių požiūriu efektyvų žaliavų ir biomasės naudojimą.

7. Komisijos ateities vizijoje siūloma nustatyti perspektyviai pertvarkai skatinti palankią sistemą. Moksliniai tyrimai, inovacijos ir investicijos yra vieni iš šios sistemos komponentų. Kalbant apie ekonominę ir socialinę poveikį, pabrėžiama, kad kaimo vietovėse mažėjant gyventojų, jos turės išlaikyti pakankamai kvalifikuotos darbo jėgos, kad būtų patenkinti augantys ir kintantys žemės ūkio ir miškininkystės sektorių poreikiai.
8. Komisijos vizijoje išdėstyti tam tikri bendrieji prioritetai, kuriais turėtų būti vadovaujamasi perėjimo prie poveikio klimatui neutralizavimo Europoje procese. Vienas iš jų – skatinti tvarią bioekonomiką, įvairinti žemės ūkio, gyvulininkystės, akvakultūros ir miškininkystės gamybą, toliau didinti našumą tuo pat metu prisitaikant prie klimato kaitos padarinių, saugoti ir atkurti ekosistemas ir užtikrinti tvarų žemės ir vandens bei jūrų gamtinių išteklių naudojimą ir valdymą.

9. Komunikate visi Europos ir nacionaliniai politiniai subjektai, taip pat privačiojo sektoriaus suinteresuotieji subjektai ir Europos piliečiai raginami aktyviai dalyvauti debatuose ir nustatant, kokiomis priemonėmis gali būti sukurta konkurencinga mažo anglies dioksido kiekio ekonomika, kartu svarstant ir iššūkius, ir galimybes.
10. Komisijos pateiktai daugialypei ir tarpdalykinei vizijai įgyvendinti reikia koordinuojamų veiksmų įvairiausiose srityse; svarbiausios iš jų yra žemės ūkis, kartu su energetika ir transportu.
11. Komunikate visų susijusių sudėčių Tarybos prašoma surengti plačius politinius debatus dėl savo atitinkamų politikos sričių indėlio į bendrą strateginę ES perėjimo prie konkurencingos, sąžiningos ir neutralizuoto poveikio klimatui ekonomikos viziją. Šiame kontekste žemės ūkio ministrų prašoma aptarti pagrindinius komunikato elementus, susijusiu su žemės ūkiu.
12. Taryboje (žemės ūkis ir žuvininkystė) įvyksiančio pasikeitimo nuomonėmis tikslas – pateikti gaires dėl svarbiausių strateginių krypčių ir išnagrinėti laikotarpio iki 2050 m. valstybių narių viziją, remiantis laikotarpiui iki 2030 m. sutartais tikslais.

Klausimas

Ar ministrai mano, kad Komisijos komunikatu „Švari mūsų visų planeta“ nustatoma tinkama kryptis Europos Sąjungai dėl ilgalaikio indėlio siekiant Paryžiaus susitarimo tikslų, kiek tai susiję su žemės ūkio ir miškininkystės sektoriais? Šiuo atžvilgiu, kuriose srityse, ministrų manymu, būtina skubiausiai veikti, kiek tai susiję su žemės ūkio politika nacionaliniu ir Sąjungos lygmeniu?